5 bani în România.- 10 bani în străinătate I C G B

8 PAGINI

Anul XXXII. -- N-rul 163. -- Luni 16 Iunie 1914

ABONAMENTE
ROMÂNIA: Lei 4.65 | 9.15 | 18.-
STRĂINĂTATE: Lei 3 luni 10.- | 6 luni 20.- | Un an 40.-

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ
TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE

ANUNCIURI
PAGINA III
Linia corp 7 bani 50
idem pag IV . 30
In ceruri și reclame 3,60 linia
nunturi sau informatiuni mortuare duo martie dela 60-150 le

Redacția și Administrația: — București — 11. Brezoianu. 11

ANIVERSAREA MORŢII LUI

MIHAIL EMINESCU

Un bloc de marmoră, asemănător manhirelor galice, un bloc sălbatic şi nemărginit din care ar isbucni imaginea unui uriaş: Mihail Eminescu!...

S'a scris mult şi mulţi au drămuit viaţa de sbucium al celui mai nefericit dintre cântăreţi. Dar oricât s'ar povesti despre zilele lui negre şi despre lumina ce ne-a lăsat-o nouă în dar, tot nu se va fi spus totul, tot nu se va fi definit omul, tot nu se va fi tălmăcit neînţelesul geniului care a fost Eminescu pentru că o lege firească vrea ca mintea noastră mărginită să nu poată cuprinde aceea ce-l mai presus de ea: nemărginirea...

Noi astăzi, în zilele aniversării sale, ne aducem aminte de el cu pietatea cu care cei dintâi păgâni aî civilizaţiei antice se apropiau de focul altarelor sfinte.

Stăm uimiţi în faţa mormântului său şi ne 'ntrebăm cum a putut să 'ncapă atâta nemărginire într'un lut mărginit...

Dacă cercetăm însă isvorul în toată curgerea lui, aci limpede şi înfiorător de dulce, aci turbure şi sălbatică în vârteju-i ametitor, atunci taina se deschide sufletului nostru şi pricepem de ce Eminescu a trebuit să moară cum a murit.

Nu voiu lua eu astăzi rostul cronicarilor, să număr zilele negre şi nopţile albe ale genialului cântăreţ... Grija lor să facă istorie cât mai dreaptă, cât mai luminoasă ca s'arate expansiunea fericită, expresiunea de lumină a neamului românesc, arta poezia, care cântau în ochii, în sufletul lui, povestea voevozilor de eri, speranţele noastre de mâine... Câteva linii despre şiragul zilelor sale, câteva note caracteristice din care ar putea să reiasă sufletu-i născut poate mai curând de vremea lui sau poate prea târziu...

Biografii lui Eminescu nu sunt de aceeaşi părere asupra datelor mai importante din viaţa lui. S'a născut în 1849 sau 1850, în satul Ipăteşti sau la Boţoşani... S'a dus la învăţătură în Cernăuţi sau aiurea... Pentru acel care vrea să-i prindă viaţa în linii definitive, ar avea un rost de seamă şi dorinţa e a tuturor ca să avem o biografie cât mai întreagă a strălucitului cântăreţ...

Pentru mine însă, un modest dar sincer îndrăgostit al poeziei sale, al sufletului său nemai întâlnit la noi până la el, pentru mine pribegia lui de primăveri şi ierni, când ca sufler într'o trupă de teatru, când ca hamal în port sau ca rândaş, sunt pagini negre care mă lămuresc, sunt sentinţe oribile care consacră după ce ucid...

Impresurat, încă din anii cei mai tineri, de încântătoarele privelişti ale naturei, sufletul lui Eminescu s'a legat pentru totdeauna de poezia lor, ca cel mai adevărat interpret al concertului etern pe care natura îl hărăzeşte celor puţini.

Imagini şi culori, simfonii nebănuite, acorduri totdeauna noui, — iată cum se destramă minunatul cântec al naturei în sufletul său:

Peste vârfuri trece luna
Codru-şi bate frunza lin,
Dintre ramuri de arin
Melancolic cornul sună.

Mai departe, mai departe,
Mai încet, tot mai încet,
Sufletu-mi nemângâiet
Îndulcind cu dor de moarte.

De ce taci când fermecată
Inima-mi spre tin 'ntorn?
Mai suna-vei, dulce corn,
Pentru mine vreodată?

Fără să mai vorbesc, în cadrul restrâns al unei cronici de ziar, de toţi aceia cari aû scris despre Eminescu, unii cunoscându-l de aproape, din „*Amintirile*“ lor, alţii ca un „*Omagiu*“ adus acestei sublime sinteze a poeziei româneşti — din manuscriptele dela Academie, mă gândesc numai la minunatele rânduri în care a ştiut d-l Gala Galaction, acest suflet blând şi visător, să cuprindă cele şapte epoci ale vieţii marelui nostru Eminescu. Viaţa lui de mic copil, de şcolar, de hoinar, student, funcţionar, ziarist şi de om bolnav, e povestită frumos, cu amănunte mişcătoare, aşa cum numai un poet putea să vorbească despre un alt poet.

Mihail Eminescu era al şaselea fiu al lui Gheorghe Eminovici şi, încă de mic copil, cutreera pădurile în care stă îngropat satul său natal. Se identificase atât de mult cu tainele naturei, în cât putea spune oamenilor din sat dacă va fi ploae saû vânt şi niciodată nu dădea greş. Era o intuiţie superioară a fenomenelor firii, un dar natural al fortelor rare sufleteşti care sălăşluesc numai în puţinii oameni aleşi. S'ar putea asemăna, din acest punct de vedere. Eminescu al nostru acelor minunaţi *Eroi* cărora Carlyle le consacră cele mai luminoase pagini de stil.

Patriotismul său cald. Eminescu l'a moştenit dela tatăl său, şi l'a statornicit bine în suflet la prelegerile vestitului dascăl Aron Pumnul, al căruî şcolar cel mai iubit era şi pe care Eminescu îl iubea nespus de mult.

Să ne gândim numai la *Satira III* sau *Epigonii*, la culegerile sale populare, — la avântul cu care şi-a scris el articolele politice, şi ne dăm seama uşor de sinceritatea sentimentelor sale, — de patriotismul intens şi cald al sufletului său:

Dela Nistru pân 'la Tisa
Tot românul plânsu-mi-s'a
Că nu mai poate străbate
De atâta străinătate...

Dar acest elan patriotic reiese şi mai lămurit în „*Geniu pustiu*“, în care Eminescu descrie frământările naţionale ale românilor din Ardeal.

Intre anii 1863—1869 Eminescu e hoinar şi această epocă a vieţei sale e cea mai nelămurită din pricină că lipsesc isvoarele. Il găsim urmărind, în Martie 1864, la Cernăuţi, reprezentaţiile de teatru ale Fanyei Tardini, iar în Octombrie, acelaşi an, cere să fie practicant în tribunalul din Botoşani.

In viaţa lui de pribeag, face cunoştinţa Eufrosinei Popescu din trupa marelui Pascaly şi Eminescu o iubeşte cu expansiunea vârstei sale de 17 ani.

Eu singur n'am cui spune cumplita mea durere,
Eu singur n'am cui spune nebunul meu amor,

Căci mie mi-a dat soarta — amară mângâiere: —
O piatră să ador...

Dar pe Eminescu îl aştepta în taină iubirea cea mai nobilă dintre iubiri, iubirea aceea puternică şi mare care leagă între ele două suflete din acelaşi încheg: iubirea adâncă, turburătoare, artistică şi neînţeleasă a Veronicăi Micle, ea însăşi poetă ca şi genialul el iubit.

Acestei fericite sau nenorocite iubiri i-a consacrat Eminescu toată magia sufletului său de cântăreţ, smulgând Eratinei toate tainele sale, sorbind din natură tot ritmul isvoarelor, mireşmele florilor, poveştile codrilor,—spre a da poeziei sale toată maestatea pe care nimeni, în ţara noastră, n'a atins'o până la el şi nici după el.

Iubire sălbatică, isvor de dorinţi nemplinite, intelectuală prin întâlnirile de ideî şi afinitatea de gânduri, nepotolită, învrăjbită prin depărtarea de stâncă dintre cei doi iubiţi, ea a făcut să vibreze coarda cea mai subtilă a lireî poetului şi să vibreze în acorduri care vor trăi cât timp se vor iubi două inimi pe pământ. Iubirea lor a fost şi va fi isvorul limpede din care vor sorbi atâtea perechi de îndrăgostiţi licoarea nădejdilor şi deceptiilor lor; iubirea lor a fost şi va fi făclia nestinsă care aprinde în inimi flacăra iubirilor de azi şi de mâine.

Te duci şi anî de suferinţă
N'or să te vadă ochii-mî trişti
Inamoraţi de-a ta fiinţă
De cum zâmbeşti, de cum te mişti.

Şi nu e blând ca o poveste
Amorul meu cel dureros:
Un demon sufletul tău este,
Un chip de marmoră frumos.

. . . . . .

Te duci şi-am înţeles prea bine
Să nu mă ţin de pasul tău,
Pierdută veciuic pentru mine,
Mireasa sufletului meu!...

MAMA LUI EMINESCU

EMINESCU LA 20 ANI

Poetul la vârsta de 31 ani — Eminescu în ultimul an al vieţei

Teiul lui Eminescu, din Copou, din Iaşi

Ne'nţeles rămâne gândul
Ce-ţi străbate cânturile:
Sboară veciuic îngânându-l
Valurile, vânturile!...

cântat atât de dulce în limba românească şi a iubit cu atâta foc poporul nostru!“

Se va fi împlinit astfel dorinţa poetului:

De-oiu adormi curând
In noaptea uitării,
Să mă duceţi tăcând
La marginea Mării...

Vor arde 'n preajma mea
Luminile 'n dealuri,
Izbind s'or frământa
Eternele valuri...

Iar teiul sfânt va strejui, deasupra cenuşei sale sfinte scuturându-şi floarea şi valurile eterne se vor sparge sălbatic de stâncile mării...

Imensitatea măreţ va sta astfel nepieritoare în faţa unei alte imensităţi....

Leontin Iliescu

Aniversarea în teatru

Filip Marin

— Pentru înălţarea unui monument marelui poet Mihail Eminescu —

Maestrul Filip Marin a lansat următorul apel către public:

Sub patronagiul unui comitet compus din scriitori, artişti, profesorî universitarî şi profesionişti intelectuali, am luat iniţiativa ridicărei unui monument pentru eternizarea în marmură a genialului nostru Eminescu, cu prilejul aniversărei de 25 anî de la moartea sa. Acest monument se va aşeza într'o piaţă saû grădină publică din Capitală, spre a sta pildă generaţiilor viitoare de chipul cum noi, cei de astăzi, am ştiut să aducem slavă şi cinstire celui mai mare cântăreţ al neamului românesc.

Ca vechiu şi sincer admirator al lui Eminescu, am voit să-mi luminez zilele vieţei cu o trilogie statuară, care să-l arate lumei pe marele cântăreţ asa cum cred că a fost el sufleteşte, cu visurile, cugetările şi speranţele lui. „Tinereţea lui Eminescu“, „Gânduri şi iubire“, „Ultimul moment“, sunt cele treî momente din viaţa genialului poet, momente pe care am încercat să le însufleţesc în marmură, asa ca Eminescu să răsară din bloc ca soarele din infinit, spre a da monumentului măreţia cuvenită genialului dispărut.

Pentru acoperirea cheltuelilor necesitate de materialul de marmură din care se va înălţa acest monument şi pentru ca monumentul să fie un omagiu pe care-l aduce „poporul român marelui său Eminescu“ — inscripţie ce va fi gravată în marmură.—facem un călduros apel la obolul celui mai bogat şi celui mai sărac, obolul cât de mic fiind cu recunoştinţă primit pentru ca monumentul să fie opera noastră a tuturor.

Sumele se vor trimete pe adresa subsemnatului, care după primirea primelor sume, voiu începe lucrarea şi în marmură, de care ce modelul monumentului este terminat în gips, astfel ca opera să fie cât mai curând săvârşită. Sumele subscrise se vor publica în marile cotidiane din Bucureşti, împreună cu numele subscriitorilor.

Increzător în dragostea de lumină a poporului nostru şi în căldul său patriotism, nădăjduesc că toţi vor acoperi aceste liste cât de curând pentru ca să dăm dovada cea nobilă, că poporul român înţelege că un neam nu străluceşte printre alte neamuri, decât prin cântăreţii şi artişti săi, prin intelectualii şi oamenii săi de muncă şi de entuziasm.

Profesor. Filip Marin
Artist-sculptor
Str. Romană 155. Bucureşti

Lista comitetului de patronagiu se va publica peste câteva zile. Ziarul nostru deschide o listă de subscripţie pentru ridicarea acestui monument. Sumele subscrise şi numele subscriitorilor se vor publica în ziar.

REGENŢA

principesul Alexandru al Serbiei

Belgrad, 13. — *Numirea principelui moştenitor ca regent a fost adusă în legătură cu abdicarea definitivă a regelui Petru şi cu uniunea Serbiei cu Muntenegrul.*

Cercurile bine informate declară această presupunere ca fantastică. In ce priveşte uniunea Serbiei cu Muntenegrul saû încorporarea Muntenegrului la Serbia, aceasta este absolut imposibilă, căci ar turbura echilibrul armatelor din Balcani, ceeace ar provoca complicaţiuni europene.

De altfel relaţiunile dintre Serbia şi Muntenegrul nu indrituesc a se presupune o unire.

✣

Belgrad, 13. — In cercurile Curţei se afirmă, că regele Petru vroia să-şi înceapă cura încă în luna Mai, dar din cauza situaţiei interne precare a fost nevoit să renunţe. Acum însă în urma dizolvărei Skupştinei, survenind o pauză în criză, a precat fiului său domnia, dar imediat ce va fi nevoie se va reîntoarce la Belgrad.

Burse pentru ştiinţe agricole

In ziua de 4 Septembrie, orele 9 dimineaţa, se va ţine concurs pentru acordarea a 3 burse pentrul învăţarea în străinătate a următoarelor ştiinţe agricole:

O bursă pentru agricultură generală, una pentru horticultură, a treia pentru geniul rural şi maşinî agricole.

Bursele se acordă pe timp de 3 anî, cu începere dela 1 Octombrie 1914.

In caz când cursurile se vor prelungi peste 3 anî, bursa va continua până la durata prevăzută de regulamentul şcoalelor respective.

Bursele sunt de 3000 leî anual şi se plătesc trimestrial prin anticipaţie.

Bursele se acordă la şcoalele următoare:

a) Pentru agricultura generală la una din şcoalele din Franţa sau Germania;

b) Pentru horticultură la una din şcoalele din Franţa sau Belgia:

c) Pentru geniul rural şi maşinî agricole la institutul naţional agronom din Paris şi staţiunea de încercărî a maşinelor agricole de sub direcţiunea d-luî Ringelman.

Concursul va avea loc în localul şcoalei de agricultură de la Herăstrău.

Candidaţii trebue să fie români sau naturalizaţi şi să fi satisfăcut serviciul militar.

Pentru agricultura generală şi pentru horticultură, candidaţii trebue să posedă diploma de absolvirea cursuluî teoretic al şcoalei de agricultură dela Herăstrău, sau bacalaureatul ; iar pentru geniul rural şi maşinî agricole diploma şcoalei de podurî şi şosele sau licenţa în matematicî.

Cererile de admitere la concurs se vor primi la ministerul de agricultură până la 21 August inclusiv.

Absolvenţii şcoalei de agricultură de la Herăstrău ce se vor prezenta la specialităţile agriculturei generale şi horticulturii vor avea la media generală un punct mai mult, drept cotă a diplomei faţă de bacalaureat.

Din parlamentul francez

Paris, 13. — Senatul continuă discuţiunea bugetului marineî. Ministrul Gauthier declară: Programul nostru naval este în plină cale de realizare. Am ajuns să obţinem ca cuirasatele să intre în serviciu la treî anî după punerea lor pe şantier. Departamentul marineî crede că trebuesc accelerate construcţiunile, fiind dată activitatea şantierelor străine. Două cuirasate suplimentare vor trebui să fie începute în 1915 şi nu va mai rămânea după această sforţare să se construiască de cât un singur cuirasat care se va pune pe şantier în 1916 în loc de 1917 spre a împlini programul din 1912. Vom activa desvoltarea floteî de submarine şi de aeroplane, dar trebue absolut să urmăm cu construcţiunea de cuirasate. La vreme voî propune parlamentului să dea programului din 1912 complectările strict trebuincioase. Va trebui să ameliorăm porturile. In 1920 vom avea cele 94 de submarine prevăzute de program, dar va trebui poate să mai mărim acest număr. Relativ la aeronautica navală se vor face sforţările necesare spre a se câştiga vremea perdută şi nu se va neglija nimic spre a se executa programul stabilit şi a se asigura antrenamentul personalului. Cu privire la apărarea coastelor, este iminent un acord între ministerele de războiu şi marină. Ministrul încheie cerând încrederea parlamentului. (A. R.)

✣

Paris, 13. — Camera a adoptat o douăsprezecime pentru Iulie. Răspunzând interpelărilor privitoare la accidentele produse la 15 Iunie după furtună, ministrul de lucrărî publice cere Camereî să aştepte rezultatele ancheteî ce se face acum. Expune măsurile de siguranţă luate pentru viitor şi afirmă că responsabilitatea va fi clar stabilită şi că se vor decide sancţiunî pentru viitor.

Camera amână discuţia interpelărilor asupra accidentelor.

Bucureşti, 15 Iunie.

Invăţământul industrial

Luând prilej din convocarea congresului absolvenţilor tuturor şcoalelor de meseriî din ţară, am arătat zilele trecute necesitatea reorganizării învăţământului industrial.

Revenim asupra chestiunii acesteia, fiind de mare însemnătate.

Se ştie că, dintr'un interes superior, legea pentru ocrotirea şi încurajarea industrieî naţionale impune întreprinzătorilor să aibă un anumit procent de români în personalul lor. Dispoziţiunea aceasta — care trebue să fie o *conditio sine qua non* — e însă foarte necomplect aplicată.

La îndrumările şi cererile administraţiunei publice, fabricanţii întâmpină că nu găsesc elemente româneştî îndestulătoare şi că sunt nevoiţi să aducă din străinătate lucrători de diferite categorii.

Faţă cu această întâmpinare, se susţine de unii că fabricanţii — dintre cari mulţi sunt străini — n'aû bunăvoinţă şi nu-şi dau osteneală spre a forma dintre români elementele trebuincioare.

Oricum ar fi, starea aceasta de lucrurî e păgubitoare şi pentru industriaşii şi pentru Stat.

E păgubitoare pentru industriaşii. Lucrătorii specializaţi aduşi din străinătate costă mai scump; eî sufăr până să se adapteze mediului, sunt mai pretenţioşi şi mai nesiguri decât localnicii; în general eî sunt de o calitate inferioară, căci cei mai buni găsesc condiţii avantagioase la eî acasă şi nu se expatriază decât în împrejurări exceptionale.

E păgubitoare starea actuală pentru Stat. In adevăr, lăsând lucrurile să meargă aşa mai departe, cu desvoltarea industrieî mari va creşte şi procentul străinilor, ceea ce e întotdeauna vătămător bunului mers general. In acelaşi timp, prin creşterea poporaţieî, ajungem fatal la crize sociale, naţionalii negăsind loc şi pâine din cauza străinilor.

Remediul e în reorganizarea învăţământului meseriilor.

In centrele diferitelor regiuni industriale trebuiesc înfiinţate şcoli, în carî să se formeze lucrătorii specializaţi pentru nevoile industrieî mari. Fabricanţii pot fi interesaţi în vreun chip oarecare la bunul mers al acestor şcoli din carî îşi vor recruta cu înlesnire elementele necesare, scăpând de greutăţile şi riscurile la carî sunt expuşi astăzi cu aducerea lucrătorilor din ţări străine.

Mai departe, în reorganizarea acestuî învăţământ trebuie să ne gândim şi la meseriile independente.

Pretutindeni unde s'a născut industria mare, a fost de la început şi a durat mult timp teama meseriaşilor că existenţa lor e ameninţată: s'a dovedit însă pretutindeni că teama aceasta nu e întemeiată.

Si dacă unele meseriî au avut să sufere, s'aû născut în schimb altele, iar cea mai mare parte aû rămas neînrâurite.

In trăsături marî, meseriile pot fi împărţite în: a) meseriî ajutătoare industrieî marî; b) meseriî ce prin natura lor nu pot fi atinse de industria mare.

Aşa cum stau lucrurile astăzi, învăţământul meseriilor e departe de a răspunde trebuinţelor. O simţim aceasta cu toţii în viaţa publică: o mai dovedeşte şi faptul că rarii meseriaşi cu adevărat vrednici ajung repede la mai mult decât bunăstare.

Trebuie ţinut seamă de aceasta la reorganizarea şcoalelor de meseriî

SENZAŢIE

provocată de declaraţiile lordului Buchanan

Berlin, 13. — *Corespondentul din Petersburg al ziarului „Berliner Tagblatt“ comunică ziarului său o ştire senzaţională după care la banchetul oferit ofiţerilor floteî engleze de către ambasada engleză din Petersburg, ambasadorul englez lordul Buchanan, a rostit un discurs în care a accentuat că raporturile dintre Anglia şi Rusia sunt frăţeşti.*

Ziarul înregistrează ştirea cu rezervă, dar stabileşte, că având în vedere, că lordul Buchanan nu este şovinist ci un diplomat cu idei clare, întru cât ar fi făcut declaraţiile de mai sus, acelea trebuesc considerate ca având importanţă deosebită.

✣

Berlin, 13. — *Ziarul „Kreuzzeitung“ în legătură cu declaraţiile lordului Buchanan stabileşte ca se fac sforţări deosebite ca tripla înţelegere să fie transformată în aliantă.*

✣

Berlin, 13. — Declaraţiile ambasadorului englez din Petersburg aû provocat consternaţie în cercurile autorizate germane, căci prin ele se confirmă bănuiala existenţeî unei uniuni marine a flotelor de războiu ruso-engleze.

Abonamente de vilegiatură

pe lună în ţară: leî 1.50; pe lună în streinătate: leî 3. Pentru Germania Austria şi Elveţia: leî 4 pe lună.

O escursie interesantă

Societatea „Prieteniî Ştiinţei“ a pus la cale o excursiune la Slănicul din Prahova, pentru vizitarea minunatelor saline, care sunt admirate de toţi străinii ce vin din ţări depărtate. Escursia se va face sub conducerea d-luî Teodorescu, doctor în chimie şi membru în comitetul societăţeî. Vor lua parte şi alţi membri din comitet cu familiile lor şi se pot înscri toţi membriî care doresc să participe. Plecarea va avea loc din gara de Nord, Duminecă 22 Iunie, la 6.55 dim., iar reîntoarcerea după prânz a aceleiaşi zile. Costul trenului, dus şi întors, 5 leî 20 bani, iar masa 1 leu şi 80 bani. Inscrierile se fac la sediul societăţeî (Azilul Teodora Cazzavillan, lângă Circ), la orice oră din zi, plătindu-se 7 leî de persoană. In seara de Sâmbătă 21 Iunie, la sediul societăţeî, d-l Teodorescu va ţine o conferinţă în legătură cu această escursiune.